

Afscheid van de ratrace

voor een leven vanuit inspiratie

Copyright © 2025 Paul Kotvis

Eerste druk: februari 2025

Tweede druk: mei 2025

Auteur: Paul Kotvis

Redacteur: Sanne Visch, Pen & Inkt

Manuscript beoordeling: Martina Genova

Fotografie ontwerp: Frank van Aken

Vormgeving: Astrid Janse, BoekenGilde

Drukwerk: BoekenGilde

ISBN: 9789464918564

NUR: 450

www.paulkotvis.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

AFSCHEID

van de RATRACE

voor een leven vanuit inspiratie

Paul Kotvis

Say the things you must say.
Go where you must go.
Leave what you must leave.
Trust yourself.

When they say:
You seem out of control.

You say:
Thank you. That is my plan.
For the rest of my life.

Glennon Doyle - Untamed

PROLOOG

Utrecht, zomer 1965. Met mijn broer logeerde ik bij mijn oma aan de Van Swindenstraat. In de woonkamer stond de grote bruine Philipsradio zachtjes aan, The Beatles zongen hun nieuwste nummer, *She loves you yeah yeah yeah*.

We bouwden in de achtertuin samen een tent van een oude deken en enkele stokken. In een lege bloempot propte ik een krant en pakte in een onbewaakt ogenblik een doosje lucifers van het aanrecht. We wilden een kachel maken in de tent en ik stak het papier aan. Opeens ontstond er rook met grote vlammen. Oma kwam snel aanlopen, zag het vuur, rende naar de keuken, vulde een emmer met water en gooide het over de beginnende brand. ‘Wat hebben jullie gedaan, jongens?’ vroeg ze geschrokken, maar boos was ze niet.

Om ons gerust te stellen, kregen we een glas ranja in de woonkamer. Er stonden snuisterijen uit verre landen, zoals een koperen gong, Chinees porselein. Er hing een dolk in een houten schede aan de muur. In de voorkamer stond prominent een vleugel, ooit de trots van mijn opa die pianostemmer was. Zittend op de bank keek ik tegen een foto aan in een zware lijst. Het was een knappe jonge man die stoer in de lens keek.

‘Wie is deze meneer, oma?’ vroeg ik belangstellend.

‘Oh, dat is mijn enige broer die naar het buitenland geëmigreerd is, maar hij leeft niet meer.’

De manier waarop ze het zei, verried verborgen verdriet, maar ze vertelde er verder niets over. Later vroeg ik mijn moeder ernaar, maar ook zij liet weinig los. Wie deze man was, waar hij naartoe was gegaan, wat hij deed en hoe hij is omgekomen bleef decennialang onbesproken.

In het pak genaaid

En daar zat ik dan, op de tweede dag van januari in 1982, op het door koningin Beatrix uitgekozen hagelwit Italiaans Fantoni meubilair in het vernieuwde Paleis Noordeinde. Met een vast dienstverband en in een gerestaureerde stijlkamer, dat wel, maar het voelde beklemmend en eenzaam.

Ik kwam tegenover de Chef de Bureau van het Departement van de Hofmaarschalk te zitten, een sarcastische man die mensen het bloed onder de nagels vandaan kon halen. Het was de plek van zijn voormalige rechterhand. De man had promotie gemaakt en was vertrokken naar het Staldepartement, blij dat hij het onaangename gedrag van zijn collega kon ontvluchten. De chef had tandenknarsend moeten accepteren dat de plaats van zijn maatje werd ingenomen door een jonge en onervaren vent, een enorm kwaliteitsverlies. ‘Zorg dat je een beetje je best gaat doen, want dat stagewerk van vorig jaar leek natuurlijk helemaal nergens op. De Hofmaarschalk heeft een mooie opdracht voor je in gedachten, ga je daar maar alvast op voorbereiden,’ beet hij me toe.

Anderhalf jaar daarvoor, begin jaren tachtig, was in Nederland een crisis ontstaan met een hoge inflatie en grote overheidstekorten. De werkloosheid was extreem snel gestegen en een forse recessie volgde op een tweede oliecrisis eind 1979. Na een piek daalden de huizenprijzen met wel dertig procent en de spaar- en hypotheekrentes bereikten een historische hoogte van twaalf procent. Nederland werd een van de slechts presterende landen ter wereld. Een angstige tijd, mensen hielden hun hart vast wat dit voor hen zou betekenen.

‘Nou, Kees,’ zei ik tegen mijn boezem- en studievriend, ‘de zoete jaren zeventig zijn in één klap voorbij. We kunnen straks maar beter doorleren, de maatschappij zit toch niet op ons te wachten. Ik wil na deze hbo-opleiding rechten gaan doen, en jij?’

‘Laten we eerst eens zorgen dat we de spinazieacademie afmaken, er volgen nog wel twee stages en een vierde jaar, hè?’ zei hij.

Het liep tegen het einde van ons tweede jaar en we waren op zoek naar een organisatie die ons wilde hebben. Die waren in deze tijd heel schaars. Een collega van mijn vader was aan de slag gegaan als Hofmaarschalk en ik schreef hem een brief. Tot mijn verbazing viel er een uitnodiging voor een gesprek bij me thuis in de bus.

Niet veel later meldde ik me strak in pak bij de portier van het Paleis Noordeinde, die me naar een oude en donkere ruimte bracht, de Hendrik kamer. Vervolgens werd ik naar een mooiere ruimte gebracht waar een man in uniform mij vriendelijk toeknikte en zei: ‘Welkom Kotvis, ga zitten, koffie?’ Hij pakte een zilveren kan en schonk een kopje voor me in. ‘Wat bracht u ertoe om hier te solliciteren?’ vroeg hij op normale toon. Het bleek de Hofmaarschalk te zijn, een luitenant-kolonel der Cavalerie.

‘Ik zoek een stageplek om ervaring op te doen en vindt een Paleis een bijzondere omgeving. En eigenlijk ben ik wel benieuwd hoe de huishouding van de koninklijke familie geregeld is.’

Men had geen ervaring met stagiaires, ik was blijkbaar de eerste. De Hofmaarschalk was nieuw in functie en zag iets in me. ‘U treft het, we hebben net een troonswisseling achter de rug en er is veel werk te verzetten, we kunnen u dus goed gebruiken.’